

Régi erdélyi lakadalom.

— Mívelődéstörténeti korrajz, 3 képben.* —

Irta s összeállította: *Dr. Szádeczky Lajos.*

S z e m é l y e k :

1. Örömapa	8 Nászkisasszonyok (4)
2. Örömanya	9. Vőfély
3. Menyasszony	10. Udvari krónikás
4. Vőlegény	11. Előlköszöntők (4)
5. Főgazda	12. Vicegazdák (4)
6. Násznagy	13. Énekes apród
7. Nászasszony	14. Tréfas menyasszony
	15. Bolondos apród

(Menyasszony és vőlegény násznépe, szövétneke: ifjak, étekgóók, innyadók, menyasszony és vőlegény hegedűsi stb.).

Történeti idő: 1702. Színhely: Gyalu vára

I. Szín.

A menyasszony kikérése.

I.

(Az örömapa házánál a lovagteremben, vagy leveles szímben jelen vannak az örön szülék, a főgazda bokrétás, aranyos bottal a kezében, az algazdák zöldre festett virágos botokkal s a menyasszony nászvendégei; az örömapa lábánál ül az ő tréfas, bolndos apródja).

A főgazda a vendégekhez:

Szép napra virradánk. Gubernator uram a régi szép szokások és rendtartások szerént kívánja megülni leánya lakodalmát. Hadd lássa a világ, hogy ő nagysága még a régi jó időkből való igaz hazafia és gyükeres főúri rend, a kit nem a hat esztendővel ezelőtt kapott grófi titulus tett úrrá.

* Elődták műkedvelők a kolozsvári nemzeti színházban az EMKE magyar jelmez-bálja megnyitójául 1901. febr. 18-án.

Mert hát nagyot változott a világ 12 esztendő alatt a fejedelemség elmulása után a mi tündér országunkban. A régi gazdagságról kevély czifra koldússágra kezdünk jutni. Mióta a német bejőve, azótától fogva minden esztendőben új-új mód, avagy — mint az német mondja — *nij módi* vagyon. Mentől inkább szegényedünk, annál nagyobb titulusra és czifrább paszomántos köntösökre vagyunkozunk. Régentén ritka volt az titulus, de kövér a vitulus; most a titulus kövér, de a vitulus ösztövé. A régi jó világban csak a fejedelem volt *nigyságos úr*, ma már olyan bárónk is vagyon, kinek az apja az eke szarvát fogta. Már az atyáink szokott eledelit sem ehetjük meg; német szakács kell főzzön különbnél különféle drága étkeket. Eddig reggeli kávé, herbathé, vagy csukolátának híre sem vala. Ha valakit *csukolátával* kínáltál volna, azt hitte volna, hogy a Fogarasföldi *Kucsulata* falut emlegeted.

Bizony a régi embereknek nem vala oly paszomántos gyomruk, mint a mostaniaknak. Ha ittanak is, nem kértek *glíz vájnt*, nem ismerték a kristály pohárt, hanem mázas kupákban, vagy arany-ezüst sellegekben adták be a bort s az aztán kézzől-kézre rendre járt. Még az én gyermekkoromban nem volt kristály-pohár, hanem arany és ezüst sellegek, 2–3 ejteles mázas fazekak, szép viaszos kupák, veres csuprok, ezekből ittuk a bort. Most már a régi magyar tánczokat is kezdik elhagyogatni s legény, leány czePELLIT járva, úgy ugrálnak, mint az kecskék. Így van ez már nagy Magyarországon is, a mint azt br. Palocsay György uram is megénekelte az ő versében. Hogy is szól az a vers, kegyelmed nyilván tudja historiás Cserey Mihály, krónikás uram.

Cserey Mihály:

A Palocsay uram verse ezt mondja:

Új idő, új világ, új élet, új ujság,
Az jó régi rend most kopott írás, óság;
Elfordúlt a világ, nincs a régi jóság...
E mostani módi lesz ebben bizonyosság.

Most módira esznek, módira feküsznek,
A napból étczakát, ebből napot tesznek,
Kártya, labét, pikét, ferbli véget érnek,
Az még az kakasok hajnalt énekelnek.

Már az étkekben is urak asztalánál
 Az sok pástétok közt majd étlen maradnál;
 Kávé, czukorkodli és herbaté bornál
 Jobb volna ha otthon te tokajit innál.

Főgazda:

Bizony felfordúlt a világ nagy Magyarországon is. Nem esoda: Tököly Imre a híres kurucz király nagy Törökországban számkivettetésben; Rákóczi Ferencz, Beresényi gróf Lengyelországban bujdosásban. Erdélyben is a német leve már az úr, a magyar csak sírva vigad. De itt még a régi módi szerint mulatunk. Úgy tartottuk meg az elmúlt őszzsel a kézfogást, gyűrűváltást és ugyanakkor az esketést is, a mint régi eleink dieséretes szokása vala. Tegnap megtartók a *sirató estét*, ma lészen a lakodalom. Várjuk is immár a vőlegény és násznépe érkezését, hogy a menyasszonyt haza kérjék. Ki tudja lesz e több ilyen régi módi úri lakodalom Erdélyben: mulassanak hát nagyságtok, kegyelmetek istenesen, magyarosan!

(Kivülről tárogató hangja hallatszik).

Szól is már a tárogató, melylyel a várnagy jelenti a vőlegény híradói: az előlköszöntők érkezését.

(Néhány előlköszöntő ifjú belép).

Előlköszöntő:

Istentől minden jót, jó egészséget kívánunk főgazda uram kegyelmednek násznépivel egyetemben. Egy két szavunk volna, kérjük meghallgatni:

Ádámot az Isten mikor teremtette,
 A szent házasságot még akkor szerzette,
 Egy ódala csontját Ádámnak kivette,
 Melyből Éva asszonyt mellé készítette.
 Maga vót a násznagy az egek királya,
 A mint azt Mózesnek szent históriája
 Bóvön eládjá, bárki megvizsgálja.
 E szent rendelése az egek urának
 Tetszett Ádám atyánk sok maradékának,
 Mint pátriárkáknak, évangyelistáknak,
 Páratlan életet kevesen tartának.

Bizony boldognak is lehet azt mondani,
 Kit az úr jó társsal szeret megáldani,
 Sok példát lehetne itt eléhordani,
 Melylyel meg lehetne ezt bizonyítani.
 Boldog kinek vagyon hű, jó felesége,
 Mert a jó feleség a ház ékessége,
 Boldog kit így megáld Isten ő felsége!

Érdemes főgazda uram! Küldje minket násznagy uram s köszöntésével jelenti, hogy a vőlegény násznépivel Kolozsvárról ma reggel elkiindulván, immár Gyalu határába érkeztenek s kegyelmetekkel szömben lenni igyekeznek, hogy istenes szándékjokat, a menyasszony kikérését végbe vigyék.

Főgazda:

Hozta Isten előlköszöntő uramék kegyelmeteket s viszontag köszöntetjük násznagy uramékat ő kegyelmeket s jó szívvel várjuk násznépivel egyetemben. Ezt a selleg bort köszöntöm kegyelmetek egészségére.

(A kancsó bort kézről-kézre adva megiszszák).

Bolondos apród:

Száz szónak is egy a vége,
 Bort ihatnék ez a gége.
 Igyunk, igyunk egy keveset,
 Hadd oszoljon a kereset.

Főgazda:

Mielőtt peng, mint örömondók visszatérnének kegyelmetek, fordúljanak vagy hármat a nászoló kisasszonyokkal. Hegedűs! vond rá a vőlegény nótáját, hogy:

Szeretem én személyedet
 Gyönggyel kivarrott melledet.

(A zenészek ráhúzzák a „Szeretem én magát nagyon“ dallamú nótát s az előlköszöntők hármat fordúlnak, lassú magyart tánczolva, a menyasszony nász-kisasszonyaival).

Főgazda:

Bácsúzóúl köszöntsünk egy selleg bort a vőlegény és menyasszony egészségéért.

Bolondos apród:

Gyalu város híres város,
 Van benne bor, négy dénáros.
 Olyan édes, mint a méz,
 Ki kit szeret, arra néz.
 (A kancsó rendre jár)

Főgazda:

Isten áldja kegyelmeteket! Hozza Isten a násznépet jó szerencsével!

(Az elölköszöntők eltávoznak).

Addig penig vicegazda uraimék üdőtöltésül forgassák meg a nászoló leányokat. Hegedűsök vajdája! vond rá a násznagy uram nótáját, hogy:

Török bársony süvegem,
 Most élem gyöngy életem.
 Apor István a nevem,
 Menyasszonyért gyer velem.

(A vicegazdák táncz közben szót adnak a táncznak):

I. Ez az élet úgy sem sok,
 Használják az okosok.

II. Ez az élet minket illet,
 Nem a régi öregeket.

III. Heje huja lakodalom,
 Magam is megházasodom.

IV. A kinek ma kedve nincs,
 Annak egy csepp esze sincs.

Tréfás apród:

Eb fél, kutya fél,
 Míg az ipam, napam él.

II.

(A vicegazdák tánca után ágyúörgés jelzi a vőlegény násznépe érkezését. Kívül megszólal a vőlegény hegedűsei zenéje. Az ajtó feltárul s kezdődik a bevonulás. Elöl jő a násznagy, utána a vőlegény, ezután a vőfély s a férfi násznép. Azután a nászasszony, utána a nászkisasszonyok s a női vendégek.)

Násznagy:

Dicsőség menyekben az egek urának,
Áldás és békesség e ház gazdájának,
A háza népének, vendégseregének,
Kik e nászünnepre összesereglének.

A szent házasságot maga szerzé Isten,
Menyasszonyt kikérni vagyunk mi is itten.
Kérjük azért szépen az örömszüléket,
Adják ki minékünk kedves gyermeköket.

Vőlegénye várja, mint galamb a párját,
Rózsából készített feje alá párnát.
Legyenek hát egy pár mai naptól fogva,
Örömet bánatot egymással megosztva.

Főgazda:

Ha Istentől úgy vagyon elrendelve, hát én elrontója nem lések,
sőt a mi tőlem kitelik, mindent elkövetek az ő boldogságukért.
Hozzák be hát a menyasszonyt.

(Két nászkisasszony kézen fogva bevezet egy vén asszonyt).

Főgazda:

Im itt a menyasszony édes násznagy uram, kissé megváltozott,
megsütötte a nap, de a hív szeretet csak a lelket nézi s lelke fehér
maradt, mint a szép patyolat.

Násznagy:

Megbocsát kegyelmed, jó főgazda uram: a mi menyasszonyunk
mint a liliomszál harmatos mezőben, mint a sólyom madár a
vadász ölében, tűz villog, nap ragyog mind a két szemében. Kit
kigyelmed kínál, attól szavunk eláll.

Főgazda:

Lám, mily válogatós a vőlegény uram,
Nem csak leányt keres, de szépet is akar.

Itt van hát egy másik, fiatal is, szép is,
Hiszem, hogy ez osztán a kedvire lesz is!

(Elővezetnek egy szép kisasszonyt).

Násznagy:

Fiatal is, szép is, azt nem tagadhatom,
De az áldást reá erre se adhatom.
Már mi a mienktől el nem tántorodunk.
Bárkivel kínál is, csak annál maradunk.

Főgazda:

Az igaz szeretet megállja a próbát:
Hű szív megérdemli igaz menyasszonyát.

(A nászkisasszonyok bevezetik a menyasszonyt).

Itt van egy harmadik, ezt tán elfogadják,
Jó szívvel, mint a hogy a szülei adják!

Násznagy:

Ez már az igazi, a *mi* menyasszonyunk,
Kit a vőlegénnyel örömmel fogadunk.
Tenyerünkön hordjuk, bútól, bajtól védjük,
Még a napsugártól, szellőtől is féltjük.

Főgazda:

Legyenek hát egymáséi, legyenek boldogok, hogy elmondhassák,
őszülő fürtökkel is a régi szép nótát, hogy:

Áld meg isten azt a papot,
A ki minket összeadott!

De még mindörökre egymásé lennétek.
Igyunk rá áldomást, ott benn vár az éték

Tréfás apród:

Ma léssen nagy dinom dánom,
Holnap aztán szánom bánom!

(A hegedűsök ráhuzzák az „Áld meg Isten“ nótát, a nászasszony s nászkisasszony a menyasszonyt közre fogják, a vőlegény vendégei közé viszik, a vőlegény eléáll, megfogja a menyasszony kezét s a főgazda vezetése alatt párosával megindulnak a másik terembe, a terített asztalok felé).

(A függöny az elvonulás közben legördül).

*II. Szín.***A nászlakoma.**

(A színpadon 2 terített asztal, külön a vőlegény, külön a menyasszony vendégei számára. A vőlegény asztalánál főhelyt ül a vőlegény, mellette balra a menyasszony, a ki nem eszik, csak könnyez, és szeméit törölgeti. A vőlegény után ül a násznagy, a vőlegény atyja, a vőfély s a férfiak rendre, érdem szerint. Az asztal tulsó oldalán szemben a menyasszony után a nászoló asszony, a vőlegény anyja, nászkisasszony és rendre a többi asszonyok, kisasszonyok. Az örömatya asztalánál főhelyt az örömszülék ülnek, köztük a főgazda, mellettük külön sorban a férfiak, külön a nők, rang és érdem szerint. A vicegazdák a zöld pácákkal az asztal körül járnak s kínálkoznak. A színben két „muzsikáló szék“ a vőlegény s külön az örömatya muzsikási számára. Nehány pohárszék arany ezüst kupákkal, serlegekkel stb. Zene szó közben — „Szederinda levél“ — gördül fel a függöny.)

Főgazda: (Megáldja az asztalt.)

Uraim, asszonyim! terítve az asztal,
Azé a dicsőség, kit minden magasztal,
Áldassék szent neve, kitől jó az áldás . . .
Lásson hozzá kiki, ne várjon kínálást.

I. Vicegazda: (Zeneszó mellett vezet be a levest hozó étkefogókat s így kínálja.)

Itt van násznagy uram az első tál éték,
Ennél jobbal régi élénk sem éltek,
Az udvari kukta megfűszerszámozta
Sáfránnyal, gyömbérrel; jól meg is szózatta:
Lássanak hát hozzá kegyelmetek frissen,
Jó appetitussal, kívánom szívesen!

(Az étkefogók leteszik a tálakat, a vicegazdák kínálkoznak. A második tál ételt, a tehénhúst így kínálja a)

II-ik Vicegazda:

Itt van a *tehenhús*, mártással tormával
Jobb ez mint a hering a vereshagymával,
Ábrahám ilyenél éle Sárájával,
Azért élt oly soká élete párjával,
Rajta tehát ebből mindnyájan egyenek,
Jó nagy szeleteket tányérra vegyenek,

Erre bővön mártást, de sót is tegyenek,
 Húzd rá Laji komám, vígan hogy legyenek!
 (Zene szó mellett „Kék eres a szőlő level”, hozzák be a bort.)

III-ik Algazda:

Szív-vidámításra Isten a bort adta,
 A mint a zsoltárban szent Dávid mondotta,
 Azért jó uraim a borból igyanak,
 Köszöntsék a kancsót, el ne aludjanak!

Bolondos apród: (Meggóstonja a bort s így replikáz.)

Bort iszom én nem eczetet,
 Azt a korhely mindenedet,
 Idd meg magad a czankódat,
 Kollintsák meg a tarkódat!

Főgazda: (felköszönti a násznagyot.)

Apor István uram, ország kincstartója, olyan kineset kért ki kegyelmed ez máj napon gubernátor uram kineses házából, a mely neki a legdrágább volt. Úgy őrizték azért kegyelmeitek, hogy az a kines aranyból is gyémántból is drágább. Légyen kegyelmed munkáján Istennek áldása, násznagy uramat az Isten sokáig megtartsa. Vivát!

(A násznép is: Vivát! vivát!)

Bolondos apród: (felkelve az asztaltól énekl.)

Ez a pohár bújdosik,
 Éljen a barátság!
 Kézről kézre adatik,
 Éljen a barátság!
 Éljen, éljen, éljen az,
 Éljen köztünk az igaz,
 Éljen a barátság!

(A muzsikások a végső sorokat rázendítik s a férfiak énekkel kísérik.)

(Hozzák a kolozsvári káposztát)

IV-ik Algazda: (így ajánlja)

Itt a jó *káposzta* a friss disznóhússal,
 Jól megeszkábálva, mint a szekér gúzsza,

Ez a magyaroknak híres eledele,
 Mit Mátyás király is jóízűen nyeldele,
 Úgy örül jó gazdánk, ha vendégi esznek,
 Jó nagy porziókkal ebből is bévesznek.

(A hegedűsök ráhúzzák a „Nézz rózsám a szemembe” nótát.)

Főgazda: (Felköszönti a vőlegényt és menyasszonyt.)

Érdemes nászsereg egy pár szót szöllanék:
 Vőlegényt, menyasszonyt éltesse a nagy ég,
 Virúljon az új pár, mint Hebron rózsája
 Boldogság és áldás szálljon mindig rája!

(A násznép együtt kiáltja):

Vivát, vivát, vivát!

Énekes apród (kobozzal kezében):

Uraim, asszonyim, ha meghallgatják, elmondom Gyalu városa
 és az első gyalui menyasszony regéjét

(Halljuk! halljuk!)

A havas tetején fúj az északi szél,
 Fenyők zizegése tündérregét mesél:
 Ott élt Gyalu király s tündérszép leánya
 Hideg-Szamos felett magas sziklavárba.

Jöttek a magyarok: Tuhutum vitézi,
 Gyalu király hallja s tétlenül nem nézi:
 Összeszedi seregét s Almás vize partján
 Vitézül szembe száll, de elvész a csatán.

Szép leánya várja, de hiába várja:
 Magyarok kezébe kerül Gyalu vára —
 Ő a havasra fut, hol *Marisel* van most,
 Forró könnyeitől lett a *Meleg-Szamos*.

Ott akadt reája ifju vezér Gyula,
 Szivők egymás iránt szerelemre gyúla:

Össze is kelének, népük összebékélt,
S ezer esztendeje, hogy együtt itten él.

Hideg- s Meleg-Szamos akkor szakadt egybe,
A boldog ifjú pár sem maradt a hegybe:
A sik völgy peremén építuek új várat —
A mostani Gyalu kastélya így támadt!

Bolondos apród:

Nem házasodom meg soha,
Nem leszek asszony bolondja,
Hogy engem egy asszony
Kommandirozgasson,
Olyan nines a sifonérba!

(A hegedűsök ráhúzzák a fennebbi nótát.)
(Hozzák a 4-ik fogást: a pulyka-kakast.)

I. Vicegazda: (így kínálja)

Pulyka-kakast hoztam, egész taréjával,
Jó puhára főve, apró rizskásával,
Nem gondola gazdánk a szegény tikokkal,
Vendégit traktálja ő gavallérjokkal,
A szakácsasszonyunk erősen esküszik,
Hogy mióta a szép nap alatt sütközik,
Még ennél jobb ízű eledelt nem kóstolt,
Pedig hetven éven már keresztül rostolt.

(A muzsikások ráhúzzák a „Debreczembe kéne menni“ nótát.)

Főgazda:

Köszöntöm serlegemet nászasszonyom, nászkisasszonyom, vőfély
uram és a vőlegény s menyasszony vendégserege egészségére. Ki
pártában nagyon, viselje boldogan, a ki már pártátlan, boldogsága
legyen páratlan! Vivát! Vivát! Vivát!

(Zene: „Egyszer esik esztendőben karácsony.“)
(Hozzák az ötödik fogást: a disznóhúst.)

II-ik Vicegazda :

Itt van a *gyeptúró*, téfellel, tormával,
 Őseit megmenté Noé a bárkával,
 Disznó a szerencsét más számára hordja,
 Most is, hogy megegyék, ninesen egyéb gondja!

Bolondos apród:

Húzd rá cigány disznót adok,
 Nem túrja fel az udvarod :
 Kolbászból csinálhatsz vonót,
 Sonka-esontból tárogatót.

(Zene : „A mikor még legény voltam.“)

(A násznagy, vőlegény és vőfély fölkelnek s egy serleget teli borral rá köszön-
 tenek a főgazdára, örömatya és örömanya egészségére s azt hárman megisszák.)

A násznagy :

Szívünkéből köszöntjük a serény főgazdát,
 Véle a menyasszony boldog örömatyját,
 S hű élte párját, a jó örömanyát :
 Kiáltsa mindenki háromszor, hogy vivát!

(*A násznép* : Vivát, vivát, vivát!)

Bolondos apród:

Szóllótóke, szóllómagnak ez a levecskéje,
 Dicsértessék Bakhús isten drága nevecskéje,
 Ej, haj igyunk rája, úgy is elnyel a sír szája,
 Ott lesz fáradt testünk csendes tanyája.

(A hegedűsök ráhúzzák a fenti nótát, s a férfi vendégek eldalolják a két utolsó sort.)

(Hozzák hatodik fogásúl a ludas-kását.)

III-ik Vicegazda :

Uraim, asszonyaim, itt a *ludas-kása*,
 Az asztalra tészem, hogy mindenki lássa,

Tekintsük ezt is úgy, mint Isten áldását,
Nem ehetünk mindig töpörtyús pogácsát,
Szakácsnénk vigyázott, nem főzte kozmásra,
A kinek nem étel, nézzen a padlásra.

Bolondos apród:

Kása nem étel,
Tót nem ember,
Gulyáshús, derelye,
Magyarnak ereje!

(A hegedűsök ráhúzzák a „Legyen úgy, mint régen volt“ nótát.)
(Behozzák a süteményt.)

IV. Vicegazda:

Itt vagyon *tortáta*, sok finom *sütemény*,
Nincsen ebben mustár, sem pediglen kömény,
Porhanyó, jó ízű, édes mint a színméz,
Mindjárt megkívánja az ember, ha ránéz,
Kívül bévül meg van erősen czukrozva,
Mint a borbély legény meg van púderozva,
Malozsaszóllóval beparfümözöva,
Nem kell ennek kés se, mert meg van hámozva.
(Zene.)

Főgazda:

Étel után asztaláldás,
Ideje már a fölállás.
Ettünk ittunk, jól mulattunk,
Mozog már a föld alattunk;
Vonj rá vajda egy szép nótát
S járjuk a menyasszony tánczát.

De asztalbontás előtt, ősi szokás szerént, emlékezzünk meg
mi édes hazánkról is. Cserey Mihály krónikás uram, kegyelmedé a szó!

Cserey: (kiállva a középre.)

Gyász ének a magyar nemzetről.

Emlékezem szegény Magyarországról,
Abban lévő számkivetett urakról —
Legfőképpen gróf Rákóczi Ferenchről.

Nagy árultatás esett országunkban
 És czitáltatják urakat udvarban,
 Hogy megtudják: kitől esett az jobban?

Fogva viszik ki Kassáról Szirmaít,
 És Munkácsból az ifjú gróf Rákóczit,
 Hogy ne kövessék atyjoknak nyomdokit.
 És Szirmaít viszik Német-Újhelyben,
 És gróf Rákóczit fogva tartják Bécsben,
 Szabadságát óhajtja csak szívében.

De a jó istennek volt reá nagy gondja,
 Rákóczit tömlőczben sokáig nem hagyja,
 Csodálatos képen el-kiszabadítja.

Bújdosik az óta nagy Lengyelországban,
 De nem marad ott sem soká árvaságban,
 Magyarok istene visszahozza onnan!

Bolondos apród: (közbe kiáltva.)

Magyar ne higj a németnek,
 Akármivel hitegetnek,
 Adjon bár oly nagy levelet,
 Mint a kerek köpenyeged
 S pecsétet üt olyat rája,
 Mint a holdnak karimája:
 Nincsen abban semmi virtus,
 Verje meg a Jézus Krisztus!

Cserey:

Azért ne csüggedjünk,
 Kétségbe ne essünk,
 Megvirrad még valaha,
 Nem lesz mindég éjszaka,
 Eljő Rákóczi, Bercsényi,
 Vitéz magyarok vezéri:
 Megfűjják a tárogatót,
 Szabadságra hívogatót!

(Bercsényi tárogatós nótája s a Rákóczi-induló mellett bomlik fel az asztal. A násznagy vezetése alatt a vőlegény — a főgazda vezetése alatt a menyasszony vendégei párosával elvonulnak az asztalok közt a színen. A függöny legördül!)

III. Szín.

A menyasszonytáncz.

(Zene-szó közben gördül fel a függöny. A főgazda beszéde után szép ceremoniókkal tánczot kezd osztani. Az első tánczot járnak: a násznagy a nyoszolyó asszonnyal, a vőlegény a menyasszonnyal, a vőfély a nászoló kisasszonnyal. Hármat tánczolnak.)

Főgazda:

Eddigélé mindenké ékesen és szép renddel folytanak. Illendő, hogy a tánczban is kövessük ősünk szép rendtartását. A posteritás úgyis a „három a táncz-“nak talán csak a hírét fogja hallani. Ki tudja unokáink száz esztendő múlva micsodás német vagy gallus impériumi köntösben fogják járni a keeskeugrásos tánczokat. Az unokáink unokái meg kétszáz esztendő múlva legföljebb ha teátrumban fogják látni a szép palotást. Kérem tehát szeretettel, tartsuk meg a régi jó rendtartást. Patientia! Mindenkinek elkövetkezik az ő sorja, régulája.

Mostan következik násznagy uram táncza,
Ki három a tánczot nászasszonnyal járja,
Vőlegény s menyasszony, vőfély s nászkisasszony
Kelmateknek én a tánczot im' kiosztom!

(A felhívottak három fordulót tánczolnak.)

(Második táncz az örömatya táncza az örömanyával s két pár gyermekével, vagy atyjafiával.)

Főgazda:

Örömatya táncza az örömanyával
Következik mostan szépen párosával,
Két pár atyjafia tánczolnak utána;
Nem lát ily jó kedvet többet Gyalu vára!

(A menyasszony ezalatt eltávozik a nászasszonnyal s kisasszonnyal.)

Főgazda:

Szabad a táncz, kinek tetszik,
Míg a menyasszony öltözik,
Három a táncz halálíg
Ej haj világos,
Ej haj viradtíg!

Bolondos apród: (a míg a párok tánczra felállnak.)

Ej hajh magyar ember
 Össeüti bokáját,
 Általkarolja
 Kedves babáját
 S büszkén kiáltja:
 Három a táncz halálíg,
 Ejh hajh világos,
 Ejh haj virradtig!

(A násznép tánczra kel s az ifjak szót adnak a táncznak, amint következik.)

Vőfély:

Járom, járom, addig járom,
 Míg ki nem dől az én párom.
 Járom, járom, addig, addig,
 Kivilágos kivirradtig.

Előkészöntő:

A sarkantyúm taréja
 Szekfűből van kirakva,
 Ha szeretóm meglátja,
 Rózsával fut utána.

Bolondos apród:

A sarkantyúm taréja
 Puliszkából van rakva,
 Ha a mokány meglátja,
 Turóval fut utána.

I. Vicegazda:

Eszemadta kis barnája,
 De sok csókot raktam rája
 Mind hiába.

II. Vicegazda:

Adj egy csókot hódvilágon,
 Úgy se adsz a más világon.

III. Vicegazda:

Se nem kicsi, se nem nagy,
Éppen hozzám való vagy.

IV. Vicegazda:

Kicsi nekem ez a ház
Kirugom az oldalát!

(A menyasszonyt átöltöztetve behozzák. Haja kifonva, leeresztve, pántlikával felczifrázva, fején virágkoszorú. A hegedűsök vonni kezdik a Menyasszonytánczát.)

Főgazda:

Itt van a menyasszony! Násznagy uram tiszte,
A menyasszonytánczot eltánczolni véle!
El is búcsúztatni atyjától, anyjától,
Leánytársaitól, atyjafiatól.
Aztán hadd repüljön a kis sólyom madár
Hű párja fészkebe, hol boldogsága vár.

Násznagy: (A menyasszonynyal kettőt-hármat fordúl s kézen fogva oda viszi, hol a menyasszony apja, anyja, atyafiai vannak, ott elbúcsúztatja.)

Vajda! Hegedűdnek álljon meg zengése,
A sarkantyúknak is szünjön meg pengése,
Mielőtt elvinnék a ház virágszálát,
Hadd mondom helyette én el búcsúzását.
Nem fojthatja ő el igaz zokogását,
Azért mondok én el szíve óhajtását.
Előbb is te hozzád nyujtom én szavamat
Kedves édes apám, én búcsúzásomat,
Mert te isten után viselted gondomat
S mostan is sajnálok tőled válásomat.
Azért hát kívánom, hogy az Úr áldását
Szállítsa rád, miként bő víz áradását
S a mikor elvégzed életed folyását,
Adja meg lelkednek örökös szállását!

(A menyasszonyt atyja megöleli s megcsókolja.)

Az I. Nászkisasszony (így búcsúztatja el a menyasszonyt anyjától):

Kedves szülőanyám, már te hozzád térek,
Míg új szállásomra te tőled elérek,

Áldást Istenemtől én te reád kérek,
 A kit én szívemből szüntelen dicsérek :
 Kedves dajkám voltál, szüntelen szerettél,
 Jóra tanítottál, a rosztól intettél,
 Mint szerető anyja velem cselekedtél
 Most pedig szárnyamra engemet eresztél.
 Látod édes anyám elvisznek mellőled,
 Bocsánatot ezért most kérek te tőled,
 De ha elmegyek is, jó szülém, mellőled,
 Jó gondolatom lesz mindenkor felőled.
 A mennyei atya légyen mindig véled,
 Valamig életed e világon éled,
 Mikor pedig élted a menynyel cseréled,
 Adja meg Jézusod te örökös béred !

(A menyasszonyt édesanyja megöleli s megcsókolja.)

II. Nászoló kisasszony (a menyasszonyt így búcsúztatja leánytársaitól):

Kedves lánybarátim hozzátok fordulok
 S ha reátok nézek ugyan megújúlok,
 De azon szívemből már nagyon búsúlok,
 Hogy seregetektől más útra indúlok.
 Nem lesz már veletek többé mulatásom,
 Már uram házánál lészen maradásom,
 Amint uram fűjja úgy lesz tánczolásom,
 Jaj be hamar elmúlt az én leányságom !
 Az Úr ti nektek is jó, hív társat adjon,
 Uratokkal együtt soha el ne hagyjon,
 Áldása Istennek rajtatok maradjon,
 Végre az egekbe magához fogadjon.

III. Nászoló kisasszony (elbúcsúztatja a főgazdától, násznagytól):

Végül jó főgazda s édes násznagy uram,
 Kelmetekhez hangzik a búcsúzó szavam.
 Az isten segítse, a ki ott fenn lakik,
 A kihez minden szó a menybe felhallik.
 Más útra térek most, van már hitestársam,
 Éljenek boldogúl, ez utolsó vágyam.

(Ezután a vőlegény így üdvözli menyasszonyát.)

Vőlegény (vagy helyette a vőfély a menyasszonyhoz):

Szerelmes Annám! Gyenge violám,
Piros rózácskám, majoránnácskám,
Szép természetű és jó kedvű sólyom madárkám!
Szállj bátran én kezemre,
Hozz örömet szívemre,
Ne félj semmit édes sólymocskám.

Szerelmes Annám! Szánj meg engemet,
Kérlek ne kívánd veszedelmemet,
Jövel hozzám, vigasztald meg szegény szívemet.
Szép szárnyaid alá hajtván.
Egy kevéssé megnyugotván
Keseredett árva lelkemet.

Mennyi csillagok vannak az égen,
Fűvek, virágok, mennyi a réten,
Apró főveny mennyi vagyon tengerfenéken:
Annyi jókkal áldjon isten;
Amit kívánsz te szivedben,
Hallgasson meg könyörgésedben!¹

(Búcsúztatás után a násznagy a menyasszonyt a vőfély kezére adja s az egyet körül vele. Utána sorakozik a nászasszony s kisasszony. Aztán körül fogja őket két pár ifjú, égő szövétnekkal — fáklyával, — 3 tánczot járnak. A harmadik fordúlónál elkapják a menyasszonyt az ajtó felé. Künn ágyú dörgés. A vőfély az ajtónál a menyasszony koszorúját leveszi és azt kivont kardján visszahozza s a násznép között szétosztja.)

A vőfély:

Visszahoztam a koszorút:
Ez eloszlát minden borút,
Ezerjófű minden szála
S boldogságnak talizmánja:
Nászemlékül osszduk széjjel,
Hogy minden boldogúl éljen!

(A vőfély a nászkisasszonnyal s a szövétnekes ifjak egyet-kettőt fordúlnak. A násznép is tánczra perdül, s az ifjak szót adnak a táncznak.)

Előlköszöntő:

Házasodjál, ne válogass,
Ne okoskodj, ne halogass,

¹ Br. Balassa Bálint verséből.

Már biz én nem válogatok :
Társat veszek, mihelyt kapok.

I. Vicegazda :

A szeretóm arany alma,
Se nem szőke, se nem barna.

II. Vicegazda :

Ucczu peng a sarkantyúm,
Semmi gondom, semmi búm,
Csak úgy vigadok !

III-ik Vicegazda :

Jövel kincsem serűlj egyet,
Eszem azt a piros meggyet,
Melyik termett galambszádra,
Oszteg ugrom hőkre, csára,
Hej haj, hujja haj,
Nincsen mostan semmi baj !

IV-ik Vicegazda :

Adjon Isten olyan törvényt,
Leány kérje meg a legényt,
Hogy a leg'n váraukozzék,
S a lán csak úgy figurázzék.

Bolondos apród :

Nagynénike fohászkodik,
Férhöz menni kívánkozik,
Szeretne is férhöz menni,
S nem akarja sönki yönni,
Jaj be ránczos már a bőre,
Mégis vágyik szeretőre.

(Táncz, zene, a függöny legördül !)